

Over de heuvelen in de verte bleef nog de rosse gloed van verkleurend avondrood. Een bleeke hemel welfde zich, met tinten geel en vegen paars, snel vervlood er het ijle gespeel van grijzige wolkjes. De trage glans van een eerste ster gloorde op in den avondlijken lucht.

Bart van Geen nam zijn dof-warme hoofd tusschen zijn handen, de puntige ellebogen boorden scherp in zijn knieën. Hij wilde opkijken in de pracht van den avond-val, in de geweldige rust van de rimboe, waaruit het ruischend suizen van duizende insecten kwam: dit eeuwigdurende, metalige geluid, dat nochtans zoo'n diepe stilte liet. Ik hou van de rimboe, dacht hij, ik hou van dit stukje grond, waarom laten ze me niet met rust! Wat had Paul zoo even ook gezegd? Heimwee naar Holland, och, maar natuurlijk, dat had je toch in je ziekte allemaal! Die benauwende klamboe om je heen en die bruine kadjang muren, hoe kon je je prettig voelen als je weken lang moest aankijken tegen een vervelooze tafel en een stelletje stoelen, waar in Holland de keukenmeid voor bedanken zou! Als hij maar weer werken mocht, heele dagen in de boortorens, of mee, op zijn paard, de oetan in, als hij maar, op een smoor-heeten dag, druipend van het zweet, zijn paard onder den boom kon binden en, gestrekt tegen de warme aarde, het heerlijk-koele lianen-vocht in zijn versmachte keel voelde glijden. Als hij maar weer de spanning van het werk in zijn body kreeg, de sterke wil, die hen allen samenhoorig maakte in de verlatenheid der Borneosche oer-bosschen: de jagende, nooit aflatende wil om de olie te doen opspuiten uit den grond. Maar Paul zag nog altijd het verwende artiestenzootje in hem, het studentje, dat gloeiend debatteeren kon en dagen lang, droomerig vervuld bleef van Boutens of Flaubert. Schreef Paul hem van uit Sumatra niet in een van zijn brieven: Neen, kerel, dit leven zou niets voor jou zijn! Als je zweet onder de tropenzon lijken alle dichters je idioten." En toen de débacle kwam, de na-oorlog-ellende, die het alles uit elkander smeed, toen hij, in zijn eerste studie-jaren gestremd, een nutteloos voorwerp werd en Indië nog de eenige toekomst leek, had Paul toen niet geschreven: „Doe alles liever, neem het eerste het beste baantje op kantoor, maar ga niet in de olie, het is een goed vak, maar het is niets voor jou." Dagen lang had, als een drukkend voorgevoel, deze voorspelling zijn borst beklemd, maar geluisterd had hij niet. Natuurlijk dat nu Paul, met het gelijk-willen hebben van alle menschen, naar de uitkomst van zijn voorspelling zocht! Vond hij haar trouwens niet overal weer terug, deze wat twijfelachtige zorg om het gestrande rijkeluiszootje, dat een paar jaar assistent-boormeestertje moest gaan spelen? Paul meende het goed, maar hij moest hem nu los laten! Als hij maar niet ziek geworden was, die vervloekte malaria, waarvoor hij, het eerste jaar al, een paar maanden in het hospitaal van Samarinda had gelegen. Daarin waren zijn beste krachten verspeeld! Wat had hij in het begin, toen hij nog frisch was, nog